Adviesnummer:	A17.015
Datum uitspraak:	20 februari 2017
Datum publicatie:	n.t.b.
Instantie:	Codecommissie
Onderwerp:	Reclame, publieksreclame
Oordeel:	
Relevante artikelen:	3.1, 5.1.3
Samenvatting:	Opiniestuk in landelijk dagblad waarin naam van receptgeneesmiddel wordt genoemd. Geen publieksreclame.

ADVIES (A.17.015) van de Codecommissie op het verzoek het Bestuur van de Stichting CGR, hierna ook het Bestuur, op de voet van artikel 80 lid 3 jo. art. 71 van het Reglement van de Codecommissie en de Commissie van Beroep van de Stichting Code Geneesmiddelenreclame, uitgebracht door de voorzitter van de Codecommissie.
De Codecommissie heeft kennis genomen van de adviesaanvraag van het Bestuur van 9 februari 2017, en van de daarbij behorende bijlagen, waaronder een brief van de general manager van Novo Nordisk B.V., S. Groenemeijer, hierna ook Groenemeijer.

1. <u>Het verzoek van het Bestuur</u>

1.1 Novo Nordisk is een vergunninghouder als bedoeld in art. 3.1 onder e. van de Gedragscode Geneesmiddelenreclame en dus gehouden zich overeenkomstig die gedragscode te gedragen.

1.2 Op 28 december 2016 heeft het Secretariaat van de Stichting CGR, hierna ook het Secretariaat, een melding ontvangen over een uiting gedaan door Groenemeijer voornoemd, met betrekking tot het product Tresiba®. De melding ziet op een opiniestuk in de rubriek Opinie & Debat in de Volkskrant van 24 december 2016 met als titel “Als farmaceut wil ik het debat aangaan”. De melder van deze uiting heeft aangegeven dat Groenemeijer onder het mom dat hij een debat wil aangaan over meerwaarde en prijzen in zijn opiniestuk publieksreclame maakt voor het geneesmiddel Tresiba®.

1.3 In het door de Volkskrant gepubliceerde artikel schrijft Groenemeijer onder meer:

De berichtgeving van donderdag is vreselijk ongelukkig. Er wordt impliciet gesteld, in deze krant en op het NOS journaal dat ons middel Tresiba®, een langwerkende insuline, twee keer zo duur zou zijn en geen voordeel zou hebben ten opzichte van bestaande, lees goedkopere middelen. Laat ik daar inhoudelijk op reageren: dat is pertinent onjuist. Wij hebben dit middel onder dezelfde vergoedingslimiet als het bestaande middel op de markt gebracht. Maar veel belangrijkere, bij dit middel zijn de individuele patiënten die door hun arts geschikt worden bevonden om het te krijgen, gebaat. Die toegevoegde waarde waarover wordt gesproken, bestaat zeker, en voor een prijs die door de overheid oké is bevonden.

In een tussenkop met grotere letters staat*: Tresiba® heeft voor individuele patiënten wél toegevoegde waarde.*

1.4 Door het Secretariaat hierover bevraagd heeft Groenemeijer bestreden dat hij zich in het door de Volkskrant gepubliceerde stuk van zijn hand schuldig heeft gemaakt aan publieksreclame voor het genoemde product van Novo Nordisk.
Hij wijst erop dat het stuk van zijn hand – waarin de redacteur van de Volkskrant zonder overleg met hem enkele wijzigingen had aangebracht - een reactie was op in de Volkskrant op 22 december 2016 op de voorpagina en in een achtergrondartikel gepubliceerde resultaten van een door zorgverzekeraar VGZ samen met de Volkskrant uitgevoerd onderzoek. Daaruit bleek volgens VGZ en de Volkskrant dat voorschrijvers van geneesmiddelen meer en vaker dure middelen voorschrijven van farmaceutische bedrijven waarmee zij financiële banden hebben met ongewenste effecten voor de patiënt, omdat de patiënten zijn gebaat bij het beste middel en niet bij het middel van de farmaceut die de voorschrijver betaalt.
Zowel in de Volkskrant als op de website van VGZ en in uitzendingen en op de website van het NOS Journaal werd met verwijzing naar het onderzoek van VGZ en de Volkskrant met heftige koppen gesuggereerd dat daaruit zou blijken dat de patiënt niet altijd de beste middelen krijgt voorgeschreven maar meer en vaker de middelen van het farmaceutische bedrijf dat de voorschrijver betaalt. Daarbij zou het dan bovendien gaan om vier onderzochte dure tot tweemaal duurdere middelen, waaronder Tresiba®, dan de reeds bestaande middelen.
Volgens Groenemeijer kon die conclusie uit het zeer beperkte onderzoek niet worden getrokken. De publicatie in de Volkskrant, op de website van VGZ en in het NOS Journaal deed daarom zonder goede gronden afbreuk aan het bestaansrecht van Tresiba® en aan het vertrouwen van de patiënt in de behandelend arts en diens behandelkeuze.
Voorafgaand aan de publicatie van de hiervoor genoemde onderzoeksresultaten en de daaraan door VGZ en de Volkskrant verbonden conclusies over het voorschrijfgedrag van artsen die blijkens het transparantieregister betalingen van farmaceutische bedrijven ontvangen is Novo Nordisk geen gelegenheid tot commentaar gegeven.
Om die reden voelde Groenemeijer zich als general manager van Novo Nordisk genoodzaakt en vrij in de rubriek Opinie en Debat weerwoord te geven om de onjuiste berichtgeving, in het bijzonder ook over Tresiba®, recht te zetten.

1.5 Het Bestuur heeft de melding over deze publicatie opgevat als een serieus signaal en heeft hierover het oordeel in de vorm van een advies van de Codecommissie gevraagd.

2. <u>De beoordeling door de Commissie</u>

2.1 De vraag die dient te worden beantwoord is of het op 24 december 2016 van de hand van Groenemeijer in de rubriek Opinie en Debat gepubliceerde artikel reclame is in de zin van Gedragscode

2.2.De Codecommissie stelt voorop dat het een feit van algemene bekendheid is dat de redactie van een krant zich de bevoegdheid voorbehoudt wijzigingen aan te brengen in aangeboden artikelen, bijvoorbeeld om de leesbaarheid daarvan te bevorderen.
Degene die iets in een krant, zoals De Volkskrant, wil publiceren dient zich daarvan bewust te zijn en kan zich, indien kritiek op een dergelijke publicatie komt, niet zonder meer verschuilen achter de journalistieke ingrepen van de krant. Wie om welke reden dan ook niet wil dat zonder zijn toestemming wijzigingen in een door hem ingezonden artikel worden aangebracht dient dat aan de krant als voorwaarde voor publicatie op te leggen.
Gelet op de strenge, beperkende eisen die zowel door de wetgever als in de Gedragscode worden gesteld aan reclame voor receptgeneesmiddelen, mag van een vertegenwoordiger

van een vergunninghouder worden verwacht dat hij bij het aanbieden van een publicatie aan een medium dat zich tot het algemene publiek richt, de voorwaarde stelt dat slechts tot publicatie in een gewijzigde vorm mag worden overgegaan, hoe beperkt die wijziging ook is, nadat hij daarmee heeft ingestemd. Dit om te voorkomen dat door een dergelijke wijziging in strijd met de regelgeving het publiek kan worden geconfronteerd met niet bedoelde reclame voor een receptgeneesmiddel.
Uit de in bijlage 5 overgelegde e-mailcorrespondentie tussen De Volkskrant en Novo Nordisk blijkt niet dat Groenemeijer die voorwaarde aan publicatie heeft gesteld.
Groenemeijer die zich in het artikel presenteert als algemeen directeur van Novo Nordisk Nederland en met hem daarom ook Novo Nordisk, kan dan ook verantwoordelijk worden gehouden voor de publicatie in de vorm waarin die is verschenen.
De door de Volkskrant aangebrachte redactionele wijzigingen hebben echter naar het oordeel van de Commissie geen wezenlijke verandering in het karakter van het door Groenemeijer aangeboden artikel gebracht. De hiervoor geciteerde tussenkop legt wel extra nadruk op een onderdeel van het artikel, maar brengt daarin geen wijziging van betekenis, zodat die wijzigingen verder onbesproken kunnen blijven.

2.3 De Gedragscode definieert het begrip reclame in art. 3.1. onder h als volgt:

reclame: iedere openbare en/of systematische directe dan wel indirecte aanprijzing van geneesmiddelen en daarmee samenhangende diensten of denkbeelden, daaronder begrepen het aanbieden of vragen van diensten of goederen in de omgang tussen vergunninghouders en beroepsbeoefenaren.

2.4 Blijkens de Geneesmiddelenwet, artikel 85 onder a. is publieksreclame verboden voor geneesmiddelen die uitsluitend op recept ter hand mogen worden gesteld.

2.5. Tresiba® is een geneesmiddel dat uitsluitend op recept ter hand mag worden gesteld.

2.6 De Gedragscode definieert in art. 3.1. onder b. publieksreclame als volgt:

publieksreclame: reclame voor een geneesmiddel die gezien haar inhoud en de wijze waarop zij wordt geuit, kennelijk ook voor anderen dan beroepsbeoefenaren is bestemd.

2.7 De Gedragscode maakt een onderscheid tussen reclame en informatie.

Art. 5.1.3 luidt:

Reclame kenmerkt zich door het aanprijzend karakter van de uiting. Of er sprake is van informatie dan wel reclame moet van geval tot geval worden beoordeeld, waarbij de volgende factoren een rol (kunnen) spelen.
a. de geadresseerde
b. de inhoud, de presentatie en de opmaak van de uiting;
c. de context van de uiting

2.8 . Vaststaat dat het artikel is geschreven als reactie op de eerdere publicatie in onder meer de Volkskrant van de bevindingen van VGZ en de Volkskrant uit het door hen verrichte onderzoek naar het verband tussen voorschrijfgedrag en betalingen aan artsen door de farmaceutische industrie, waarin het door Novo Nordisk geproduceerde geneesmiddel Tresiba® op negatieve wijze onder de aandacht van het publiek is gebracht.

2.9 De Volkskrant richt zich op het algemene publiek. Publicaties van vergunninghouders in die krant zijn derhalve niet specifiek gericht op beroepsbeoefenaren. Indien de publicatie van Groenemeijer moet worden beschouwd als reclame dan valt zij onder het verbod van publieksreclame voor een geneesmiddel dat uitsluitend op recept ter hand mag worden gesteld.

2.10 De kern van het artikel van Groenemeijer is dat farmaceutische bedrijven op grond van wet- en regelgeving, waaronder de Gedragscode, zeer terughoudend dienen te zijn met informatie aan het publiek over hun slechts op recept ter hand te stellen producten, maar dat dit niet betekent dat zij geen verweer zouden mogen voeren tegen uitingen van derden, waarin onjuistheden over die producten worden verkondigd.
De Codecommissie volgt Novo Nordisk in de persoon van Groenemeijer hierin, mits in dat verweer de Gedragscode in acht wordt genomen.
Vervolgens gaat Groenemeijer in een korte alinea in het artikel in naar het oordeel van de Commissie zakelijke bewoordingen in op wat zijns inziens niet overeenstemt met de feiten in de voorafgaande publicaties over het product Tresiba®.
Het enkele noemen van de naam van dat product, waarnaar in de eerdere publicaties door de onderzoekers en journalisten al in negatieve zin is verwezen, ter rechtzetting van onjuiste beweringen kan niet worden beschouwd als een aanprijzing van dat geneesmiddel.
Omdat in de voorafgaande publicaties de indruk is gewekt dat ook Tresiba® tot tweemaal zo duur is als reeds beschikbare middelen stond het Groenemeijer ook vrij in dat artikel dit te corrigeren door dit tegen te spreken en te melden dat de door Novo Nordisk berekende prijs onder dezelfde vergoedingslimiet als het bestaande middel op de markt wordt gebracht.
Resteert de vraag of er een aanprijzing valt te lezen in de mededeling van Groenemeijer dat individuele patiënten die door hun arts geschikt worden bevonden om het te krijgen daar baat bij vinden.
Daarin valt volgens de Commissie een zekere aanprijzing van dit geneesmiddel te lezen, die onder andere omstandigheden in strijd met de wet en de Gedragscode zou kunnen zijn, nu deze mededeling wordt gedaan in een medium dat zich richt op het algemene publiek.
Die potentiële onrechtmatigheid wordt echter weggenomen doordat de mededeling wordt gedaan om een volgens Novo Nordisk op grond van onvoldoende onderzoek door de Volkskrant en VGZ eerder verspreid onjuist bericht over de toegevoegde waarde van het product recht te zetten.
Ervan uitgaande dat Novo Nordisk voorafgaand aan de publicatie van de artikelen in de Volkskrant niet in de gelegenheid is gesteld haar zienswijze te geven op de bevindingen van de onderzoekers stond het Novo Nordisk vrij in hetzelfde medium waarin op negatieve wijze haar geneesmiddel Tresiba® werd besproken die zienswijze alsnog in de door haar gebruikte zakelijke bewoordingen te geven, ter informatie van het publiek dat ook de voorafgaande publicatie heeft kunnen lezen en daardoor op het verkeerde been kan zijn gezet.

2.11 De conclusie moet op grond van het voorgaande zijn dat in de context van een door de Volkskrant en VGZ geopend offensief tegen onder meer een door Novo Nordisk op de markt gebracht geneesmiddel het artikel van de hand van Groenemeijer informatief en niet aanprijzend in de zin van de Gedragscode is, zodat noch Groenemeijer, noch Novo Nordisk in strijd met de Gedragscode heeft gehandeld.

3. De kosten

De Codecommissie bepaalt dat de aan deze adviesaanvraag verbonden kosten aan het Bestuur separaat in rekening zullen worden gebracht.

Aldus gedaan te Amsterdam, 20 februari door mr. J.A.J. Peeters, voorzitter.